

OBSAH

ÚVOD	1
Výzvy pro budoucnost	3

KAPITOLA 1: DEFINICE A PŘEHLED

5

DEFINICE	6
----------------	---

BŘEMENO ASTMATU	6
Prevalence, nemocnost, úmrtnost	6
Sociální a ekonomické břemeno	7

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VZNIK A PROJEVY

ASTMATU	7
Faktory hostitele	8
Genetika	8
Obezita	9
Pohlaví	10
Faktory prostředí	10
Alergeny	10
Infekce	10
Profesní noxy	11
Kouření tabáku	12
Znečištění zevního a vnitřního prostředí	12
Stravování	12

MECHANISMY ASTMATU

12

Zánět dýchacích cest u astmatu	12
Buňky zánětu	13
Strukturální změny dýchacích cest	14
Patofyziologie	14
Bronchiální hyperreaktivita	14
Speciální mechanismy a formy astmatu	14
Akutní exacerbace	14
Noční astma	15
Ireverzibilní bronchiální obstrukce	15
Obtížně léčitelné astma (OLA)	15
Kouření a astma	15

KAPITOLA 2: DIAGNÓZA A KLASIFIKACE ..

17

ÚVOD	18
------------	----

KLINICKÁ DIAGNÓZA

18

Anamnéza	18
Příznaky	18
Kašel jako varianta astmatu	18
Námahou indukovaná bronchokonstrikce ...	19
Fyzikální vyšetření	19
Vyšetření používaná v diagnostice	
a monitorování astmatu	19
Funkční vyšetření plic	19
Spirometrie	20

Měření vrcholové výdechové rychlosti	
výdecheměrem	20
Měření bronchiální reaktivity	21
Neinvazivní ukazatele zánětu dýchacích	
cest	21
Alergologické vyšetření	22

DIAGNOSTICKÉ PROBLÉMY

A DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA	22
Děti ve věku do 5 let	22
Ostatní děti a dospělí	23
Stáří	24
Profesní astma	24
Odlišení astmatu od CHOPN	25

KLASIFIKACE ASTMATU

25

Etiologie	25
Fenotyp	25
Kontrola nad astmatem	26
Tíže astmatu	27

KAPITOLA 3: ANTIASMATIKA

29

ÚVOD	30
------------	----

ANTIASMATIKA: DOSPĚLÍ

30

Způsob podání	30
Kontrolující antiastmatika	33
Inhalační kortikosteroidy (IKS)	33
Antileukotrieny (LTRA)	34
Inhalační β_2 -agonisté s dlouhodobým	
účinkem (LABA)	34
Teofyliny	35
Kromony: kromoglykát sodný	
a nedokromil sodný	35
Perorální β_2 -agonisté s dlouhodobým	
účinkem	35
Anti-IgE	35
Systémová léčba kortikosteroidy	37
Perorální anti-alergické látky	37
Další léky kontrolující zánět	37
Specifická alergenová imunoterapie	37
Úlevová antiastmatika	38
Inhalační β_2 -agonisté s rychlým nástupem	
účinku (RABA)	38
Systémové kortikosteroidy (SKS)	38
Anticholinergika	39
Teofyliny	39
Perorální β_2 -agonisté s krátkodobým	
účinkem	39
Komplementární a alternativní medicína	39

ANTIASMATIKA: DĚTI

40

Způsob podávání	40
-----------------------	----

Kontrolující léky	40
Inhalační kortikosteroidy	41
Antileukotrieny	43
Dlouhodobě působící inhalační β_2 -agonisté (LABA)	44
Teofyliny	44
Anti-IgE	45
Kromony: kromoglykát sodný a sodná sůl nedokromilu	45
Dlouhodobě působící perorální β_2 -agonisté	46
Systémové kortikosteroidy	46
Úlevové léky	46
Rychle působící inhalační β_2 -agonisté (RABA) a krátkodobě působící perorální β_2 -agonisté	46
Anticholinergika	46

KAPITOLA 4: LÉČBA A PREVENCE ASTMATU 47

ÚVOD 48

KAPITOLA 4.1: BUDOVNÍ VZTAHU PACIENT/LÉKAŘ 49

ÚVOD 49

EDUKACE	49
Vstupní konzultace	50
Osobní plány léčby astmatu	51
Následné kontroly a hodnocení	52
Zlepšování spolupráce při léčbě	52
Svépomocná péče u dětí	53

EDUKACE VEŘEJNOSTI 53

KAPITOLA 4.2: IDENTIFIKACE A OMEZENÍ EXPOZICE RIZIKOVÝM FAKTORŮM 54

ÚVOD 54

PRIMÁRNÍ PREVENCE ASTMATU 54

PREVENCE ASTMATICKÝCH POTÍŽÍ A EXACERBACÍ	55
Alergeny vnitřního prostředí	55
Domácí roztoči	56
Kožešinová zvířata	56
Švábi	56
Plísňe	56
Venkovní alergenů	56
Vzdušné polutanty vnitřního prostředí	56
Vzdušné polutanty venkovního prostředí	56
Profesní expozice	57
Potraviny a potravinová aditiva	57

Léky	58
Očkování proti chřipce	58
Obezita	58
Emoce a stres	58
Další faktory, které mohou vést k exacerbaci astmatu	58

KAPITOLA 4.3: ZHODNOCENÍ, LÉČBA A MONITOROVÁNÍ ASTMATU 59

ÚVOD 59

ZHODNOCENÍ KONTROLY NAD ASTMATEM 59

LÉČBA SMĚŘUJÍCÍ K DOSAŽENÍ KONTROLY ...	59
Léčebné stupně k dosažení kontroly nad astmatem	60
Stupeň 1: Úlevová léčba podle potřeby	60
Stupeň 2: Úlevová léčba plus jedno kontrolující antiastmatikum	62
Stupeň 3: Úlevová léčba plus jedno nebo dvě kontrolující antiastmatika	62
Stupeň 4: Úlevová léčba plus dvě nebo více kontrolujících antiastmatik	63
Stupeň 5: Úlevová léčba plus další možnosti kontrolující léčby	63

MONITOROVÁNÍ OVĚŘUJÍCÍ UDRŽENÍ KONTROLY	63
Trvání a úpravy léčby	64
Krok směrem dolů – pokud je astma pod kontrolou	64
Krok směrem nahoru – pokud dojde ke ztrátě kontroly nad astmatem	64
Obtížně léčitelné astma (OLA)	65
Termoplastika	66

KAPITOLA 4.4: ŘEŠENÍ EXACERBACÍ ASTMATU 68

ÚVOD 68

ZHODNOCENÍ ZÁVAŽNOSTI 70

DOMÁCÍ LÉČBA EXACERBACÍ	70
Léčba	70
Bronchodilatancia	70
Kortikosteroidy	70

LÉČBA EXACERBACÍ VE ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍCH POSKYTUJÍCÍCH AKUTNÍ PÉČI	70
Zhodnocení stavu	70
Léčba	72
Kyslík	72
β_2 -agonisté s rychlým nástupem účinku	72
Adrenalin	72
Další bronchodilatancia	73
Systémové kortikosteroidy	73

Inhalační kortikosteroidy	73
Magnezium	74
Léčba směsí kyslíku s héliem	74
Antileukotrieny	74
Sedativa	74
Kritéria pro propuštění pacienta z oddělení akutní péče versus přijetí k hospitalizaci	74
KAPITOLA 4.5: ZVLÁŠTNÍ SITUACE	76
Těhotenství	76
Obezita	78
Chirurgické výkony	78
Rýma, sinusitida a nosní polypy	78
Rýma	78
Sinusitida	79
Nosní polypy	79
Profesní astma	79
Respirační infekce	80
Gastroezofageální reflux	80
Aspirinem indukované astma (AIA)	81
Anafylaxe a astma	83
KAPITOLA 5: ZAVÁDĚNÍ DOPORUČENÍ DO SYSTÉMU ZDRAVOTNÍ PÉČE	85
ÚVOD	86
STRATEGIE ZAVÁDĚNÍ DOPORUČENÍ	86
EKONOMICKÝ PŘÍNOS INTERVENCÍ A REALIZACE DOPORUČENÍ PÉČE O ASTMA ..	88
Spotřeba a náklady zdravotní péče	88
Určení ekonomického přínosu intervencí v léčbě astmatu	89
ZDROJE ŠÍŘENÍ A ZAVÁDĚNÍ DOPORUČENÍ DO PRAXE	89